

Tervehdys!

Haluamme kertoa oman näkökulmamme asiaan, joka on lähipäivinä herättänyt paljon keskustelua kaupunkilaisten keskuudessa. Kyseessä on siis koulujen lakkautus, joita on ehdotettu kaupungin hallituksen toimesta. Tässä kirjeessä esitämme perusteluja miksi kyläkouluja ei tulisi lakkauttaa ja muutamia ehdotuksia kaupungin talouden korjaamiseksi. Esittämämme perustelut nojaavat kirjeen lopussa lueteltuina oleviin julkisiin tutkimuksiin sekä raportteihin.

Mielestämme Juokslahden kyläkoulun lakkauttamista ei tulisi tehdä, ennen kuin aiemmin perustellusti määritellyn 30 oppilaan määrä alittuu ja tietysti samaa toivomme myös Kaipolan kohdalla. Ensinnäkin kyläkouluilla on tärkeä rooli paikallisyhteisöjen elinvoimaisuuden ylläpitämisessä. Kyläkoulut toimivat paitsi oppimispaikkoina, myös kokoontumispaikkoina ja sosiaalisen verkoston keskuksina. Ne tarjoavat mahdollisuuden lähikasvatukseen, jolloin lapset voivat kävellä tai pyöräillä kouluun, mikä vähentää liikenteen aiheuttamia riskejä ja päästöjä.

Toiseksi kyläkoulujen lakkauttaminen voi aiheuttaa haittaa oppilaille. Etäisyyksien kasvaessa ja oppilaiden joutuessa matkustamaan pidempään koulumatkat voivat muodostua rasittaviksi ja vaikuttaa oppimisen laatuun. Lisäksi pienemmissä kyläkouluissa opettajilla on usein mahdollisuus tarjota yksilöllisempää opetusta ja tukea, mikä hyödyttää oppilaita erityisesti haastavissa oppimistilanteissa.

Terttu Haantie on vuonna 2013 julkaistussa väitöskirjassaan, *Kun Ukset kiinni pantihin* tutkinut 33 lakkautettua Lapin kyläkoulua ja alla on suora lainaus hänen väitöskirjastaan:

”Lakkautusten välittömiksi vaikutuksiksi katsottiin lasten pidentyneet koulumatkat, josta seurauksena oli ajan puute lepoon, harrastuksiin ja rentoutumiseen. Koulutoiminnan loppumisen myötä loppui kyläläisiltä myös kokoontumispaikka ja kansalaisopiston kurssitarjonta väheni. Kyläkuvavisioissa kylien elämä hiljenee työ- ja opiskelukaikisten muuttaessa kasvukeskuksiin, eikä lapsiperheitä muuta kylään, koska ei ole koulua.”

Lisäksi kyläkoulut ovat tärkeitä paikallisidentiteetin ja perinteiden säilyttäjinä. Ne luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta kyläyhteisössä ja edistävät paikalliskulttuuriin säilymistä. Kyläkoulut tarjoavat myös mahdollisuuksia erilaisille harrastuksille ja vapaa-ajan toiminnalle, kuten koulun tapahtumille ja urheilutapahtumille, jotka vahvistavat yhteisöllisyyttä. Jos Juokslahden kyläkoulu lakkautetaan, tarkoittaa se myös mahdollisesti paikallisen urheiluseuran toiminnan siirtymistä muualle.

On totta, että kyläkoulujen lakkauttaminen vaikuttaa myös alueen talouteen. Ei ehkä kuitenkaan ainoastaan niin kuten nyt on annettu ymmärtää. Kyläkoulujen ylläpitäminen tarjoaa työpaikkoja paikallisille, jonka lisäksi kyläkoulut voivat houkutella perheitä asumaan alueelle ja siten vaikuttaa positiivisesti paikalliseen asuntomarkkinaan ja elinkeinoelämään. Eli kuten kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteaa tänä vuonna (2023) teettämässään tutkimuksessa: kyläkoulujen lakkauttamisesta ei synny suoraan säästöjä kunnille.

Yhteenvetona perustelujen osalta, Juokslahden ja Kaipolan kyläkoulujen lakkauttamista ei tulisi tehdä, koska kyläkoulut ovat tärkeitä paikallisidentiteetin säilyttäjinä, tarjoavat yhteisöllisyyttä ja edistävät paikalliskulttuuria. Ne myös tarjoavat yksilöllisempää opetusta ja tukea oppilailleen sekä luovat työpaikkoja ja vaikuttavat siten alueen talouteen positiivisesti. Tämä tietysti vaatii toteutuakseen aktiivisen ja vireän kyläyhteisön, joka ainakin Juokslahdelta tunnetusti löytyy.

Selvennyksen vuoksi, tässä kirjeessä ja alla olevissa ehdotuksissa ei ole huomioitu tai ajateltu niitä ”perinteisiä” vaihtoehtoja talouden parantamiseksi (joita on esimerkiksi sosiaalisessa mediassa jo ehdotettu veroprosentin nosto), vaan lähtökohtana on ollut ajatus: Mitä muuta me Jämsässä voisimme vielä tehdä?

Ajatuksia miten voisi parantaa Jämsän kaupungin taloutta pitkällä aikavälillä

1. Koulutuksen ja osaamisen edistäminen entisestään

Investoimalla koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen kaupunki voi luoda perustan talouden pitkäaikaiselle kasvulle. Tarjoamalla laadukasta koulutusta ja tukemalla elinikäistä oppimista, kaupunki voi houkutella uusia osaajia ja yrityksiä alueelleen. Rakenteilla ja jo käytössä olevat (esimerkiksi Juokslahdessa) valokuituverkot tarjoavat mahdollisuuksia pitkälle tulevaisuuteen.

2. Yhteistyö ja verkostot – innovaatiot ja tutkimusyhteistyö

Jämsän kaupungin kannattaa rakentaa vahvoja yhteistyöverkostoja yritysten, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa sekä kansainvälisellä tasolla eri yliopistojen/ammattikorkeakoulujen kanssa. Tällainen yhteistyö edistää innovaatioita, tiedon jakamista ja resurssien hyödyntämistä tehokkaasti. Lisäksi yhteistyön avulla voidaan kehittää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edistää talousalueen kilpailukykyä laajemminkin. Esimerkiksi tekniikan alat ovat kovassa nosteessa NATO:n myötä maariskin pienentyessä ja Suomen muuttuessa houkuttavammaksi ulkomaisille investoijille. Jämsä on laajan kokonsa puolesta tutkimusmielessä kuin iso laboratorio, koska meiltä löytyy useita erilaisia tutkimusaloja: lentokenttä, erikokoisia vesistöjä, taajamia, kyliä, tehtaita, metsää, rautatie, laskettelukeskus ja tietysti vilkkaasti liikennöity 9-tie.

Jos yllä olevat aiheet eivät ole kovin tuttuja, niin tässä on lyhyt artikkeli mieltä stimuloimaan:

<https://www.businessinsider.com/how-cities-can-partner-universities-advance-innovation-efforts-2022-7?r=US&IR=T>

Ajatuksia miten voisi parantaa Jämsän kaupungin taloutta lyhyellä aikavälillä

1. Voisiko toimintaa vielä tehostaa?

Prosessien virtaviivaistaminen, työn uudelleenorganisointi ja resurssien käytön parantaminen tehostavat toimintaa ja tuovat nopeasti säästöjä. Mitkä 10 prosessia kaupungin toiminnassa tuovat kuluja eniten? Entä mitkä vievät eniten aikaa?

2. Auttaisiko kyläkoulujen ”osa-aikaiset” lakkauttamiset?

Kyläkoulujen kiinni laittaminen osa-aikaisesti, vaikkapa siten, että kyläkoulut olisivat kiinni yhden päivän (tai kaksi) viikosta. Tuolle päivällä voisi keskitetysti järjestää esimerkiksi keskustan kouluissa jonkin yhteisen opiskelu-, liikunta- tai kulttuuritapahtuman.

Ymmärrämme, että Jämsän talouden vakauttamiseksi on nyt tehtävä vaikeita päätöksiä – mutta, kyläkoulujen merkitys yhteisölle ja alueiden elinvoimalle on merkittävä, ja siksi niiden säilyttäminen ja kehittäminen ansaitsee huomiota ja resursseja.

Juokslahdessa 7.10.2023

Jouni ja Rea Pellonperä

Tässä muutamia julkaisuja ja tutkimuksia liittyen kyläkoulujen merkitykseen lasten hyvinvoinnin kannalta:

- Terttu Haantien väitös ”*Kun ukset kiinni pantihin*” <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61678>
- Risto Kilpeläisen väitös ”*Kyläkoulut Suomessa : maaseudun pienet koulut opettajien kuvaamina oppimis- ja kasvuympäristöinä!*” <https://ju.finna.fi/Record/jykdok.1137242>
- Ilona Markkasen väitös ”*Students’ Perceptions of the Quality of School Life, Health, and Health Behaviours in Finnish Comprehensive Schools*” <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8945-3>
- Olli Lehtisen väitös ”*SPACE-TIME DEPENDENCE IN REGIONAL DEVELOPMENT : THE GEOSPATIAL APPROACH TO UNDERSTANDING THE DEVELOPMENT PROCESSES IN SMALL-SCALE AREAS OF FINLAND*” <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-1765-2>
- Olli Lehtisen tutkimusartikkeli ”*Primary school closures and population development – is school vitality an investment in the attractiveness of the (rural) communities or not?*” <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0743016721000115>
- Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) tutkimus liitteineen: <https://www.karvi.fi/fi/julkaisut/maaseutu-ja-saaristoalueilla-asuvien-lasten-sivistyksellisten-ja-sosiaalisten-oikeuksien-toteutuminen-kouluverkon-muutoksissa-ja-muutosten-vaikutukset>
- Anu Aholan Pro Gradu tutkielma ”*MIKÄ LÄHIKOULU? Laadullinen tapaustutkimus kyläkoulun lakkauttamista seuranneesta etä- opetusjärjestelystä*” <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62858/Ahola.Anu.pdf?sequence=1>
- Jaana Sipilän Pro Gradu tutkielma ”*Kyläkoulujen lakkautukset oppilaiden kokemina*” <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201706022446>
- Meri Toimelan Pro Gradu tutkielma ”*”Kaikki auttavat toisiaan jos toinen ei osaa” : kyläkoulujen sosiaalinen kasvu- ja oppimisympäristö lasten silmin*” <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201504241083>
- Opetus ja kulttuuriministeriön teettämän ”*Kohti laadukasta ja tasa-arvoista lähipalvelua ja lähikoulua*” -selonteon loppuraportti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-792-5>